

ИЗЛАЗИ ТРИ ПУТ У МЕСЕЦУ И СТАЈЕ 60 ГР. НА ГОДИНУ, 32 НА ПО ГОДИНИ.

ГОДИНА

6

1869

ВОЈИН

БРОЈ

33 и 34

10. Децембра.

ЛИСТ ЗА ВОЈНЕ НАУКЕ, ВЕШТИНЕ И НОВОСТИ.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ Драгашевић, официр.

Шта се тражи од војника. — Николајевска инџинирска академија и инџинирска школа. — Аустријска правила за пешадију — из „војног зборника“ 1869.

Шта се тражи од војника.

Увођењем ватреног оружја изменили су се и услови, којима ваља да одговара војска и старешине Јој. Докле је решење битке зависило од ручног оружја и борбе прса у прса телесна снага имала је много већу вредност но сада. Ватрено оружје изравњало је разлику између телесно јачег и слабијег.

Фрундсберг у својој историји ратној од 1545. говори: „За топ нема никакве вредности ни срчаност ни храброст; плашљиво несташно деримте са пушком у руци вреди толико исто колико и храбар и искусан човек, јер ту се не тражи никаква вештина у борењу.“

Ручно оружје захтевало је телесну снагу, метно пак вештину и окретност,

Џуковник Кармон Низа ево шта вели: „Што је борац од борца даље, то треба све више дара и комбинација, па да се из известног положаја што већа корист извуче; треба што више хладнокрвности и присуства духа да се пркоси смрти, која из далека долази и коју никакво телесно усиљавање одклонити не може.“

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Са ватреним оружјем тактичке комбинације постале су сложеније и ратовање сад захтева много више знања него пре. Дејство ватреног оружја, које јак утицај има на моралну страну човека, повлачи за собом често и страховите физичке резултате. Бојишта су постала много пространија; облик земљишта са културним предметима својим добио је велику важност; жестоком ватром произведен дим и пространство бојишта спречавају преглед и отежавају управу војске.

У старом и средњем веку војвода борио се јеподједнако са војницима, сад пак на бојишту не ради више рука по глава војводина. Стратиђијским операцијама он доводи војску на бојиште, гради план за битку, дели улоге разним одељењима, ал се ништа не меша у појединости борбе. Почем пак употреба аке резерве само од војводе зависи, он само задржава могућност, да у одсудноме тренутку ову упути тамо где треба. Као што божије провиђење бди над судбином народа, тако дух војводин руководи ток битке.

И ако се по кадрад за време битке војвода појави на опасном месту каквом, то је само за то, да својим присуством, својим говором малаксалу храброст бораца оживи и да их у критичним тренутцима на отпор побуди.

Врховно заповедништво скопчано је сада са много већим тешкоћама. Великом војском на ратноме попришту или бојноме пољу ваљано управљати може само чврст карактер, велики душеван дар и темељно знање.

Па не само војводама него и свима малим старешинама сада је много теже. По већа бојишта обично

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

се деле на више делова. Војвода казује својима млађима цел̄ битке и даје свакоме задатак, а како ће га извршити, то је њихова брига. Мање старешине особито у већима војскама добијају потпуну самостал посе у радњи, па зато им треба и више знања ивештинг.

Најбољи ђенерал не може ништа да учини, ако га не помажу његови млађи. Да би пак ти млађи комбинације војводине како ваља схватили и извршили, ваља да имају поред нужних карактерних црта јошт и дара и знања. Право је казао генерал Бизмарк; „Највећи је дар среће за војводу, ако су му млађи добри.“

Што овде о заповедницима већих тела рекосмо вреди наравно у мањој мери и за вође мањих тактичких одедења.

с Немачког С. Велимир.

Николајевска инџинирска академија и инџинирска школа.

И ако су оба ова научна завода за инџинирски кор, како по цели тако и по устројству различита, ипак су под једним командантом, и у погледу административном скопчани су и мићемо заједнички и да прегледамо.

Цел̄ је инџинирске школе, да изобрази офицере за инџинирску трупу, а цел̄ академије је да овако из школе инџинирске изишавше офицере снабде са вишим стручним знањем и стручним инџинирима у пољу.

Њихов заједнички командант је увек ђенерал-мајор, или ђенерал лајтнант.

Сва питања која се тичу наука решавају се тако названом конференцијом.

*

Ова конференција састоји се из команданта као председника из класе-инспектора; његовог заступника и свију професора.

Административна питања припадају засебном административном комитету.

У инцинирској школи постоји и дисциплинско комитет, у коме, под председништвом команданта, класе-инспектора са својим заступником, командант чете, вероучитељ и сви инспекциони официри заседавају и гласају.

Школа инцинирска у тактичном погледу, образује једну чету; курс је слушања у њој 3 године; у академији је курс 2 године теоричан и по године практичан, за оне официре који по свршеном довољавајућем испиту постају инцинири пољски (feld-Ingenieur.)

У школу се примају јункери и под-официри из војске, а и други млади људи из грађанских школа; и једни и други при ступању у школу полажу испите и сви су онда јункереи.

Ступање у академију дозвољава се официрима свију ролова војске до закључно чина капетанског (и поручика у гарди).

Предмети учења ови су:

У инцинирској школи;

Религија, пољска и стална фортификација, минска вештина, напад и одбрана градова, постављање војничких комуникација, основи грађевинских. Топографија, нижа математика до закључно аналитичне геометрије, Физика, Хемија, руска литература страни језици: француски, немачки и инглески; фортификационо, ситуационо, архитектонско и артилеријско цртање.

У академији:

Главни предмети:

1. Сви делови фортификације, као: а) критичко проматрање различитих градских система, б). Конструкција градова и споредних утврђења, в). Историје фортификације и уплив земљишта на тврђаве.

2. Сви делови грађевине; као: а) познавање материјала, б) зидарски и тесачки послови, в) послови око темеља и части здања, г) војничке грађевине, д) водена, мостовна, друмовна и жељезничка грађевина е). Грејање и вентилација здања.

3. Архитектура.

4. Грађевинска и практична механика.

Помоћне науке:

1. Виша математика, 2. Нацртна Геометрија, 3. Геодезија, 4. Хемија, 5. Минералођија и Геогнозија, 6. ратна историја. 7. војена администрација, и 8. Артиљерија.

За практично изображење, шаљу се питомци из школе у логор са трупом, а официри из академије разашају се по разним техничким пословима као и на подизање грађевина.

По свршеном курсу, даље се како јункери из школе, тако и официри из академије у три категорије.

Јункери прве категорије постају подпоручицима, у инцинирском кору а најбољи од њих шаљу се у саперски батаљон телесне гарде.

Јункери друге категорије постају прапорчицима у инцинирском кору:

Треће категорије прелазе у пешадију или кавалерију, и после 6 месеци постају официрима.

Сваки питомац прве и друге категорије добија по изласку из школе 225 рубаља за спрему, а ово

се издаје и питомцима треће категорије, но тек онда кад постану официри.

Официри прве категорије, изузимајући капетане и штабс капетане инцинирског кора, потом официре из гарде, који по излазу из школе добијају као награду једно-годишњу плату, — авансују у један чин више.

По потреби опредељује се из ове категорије неки број официра за инцинире, и онда остају од прилике до свршетка курса у академији.

Остали официри прве, потом сви друге и треће категорије разашљу се по разним инцинирским одељњима на службу, давши им и сведочанства академијска осим ових последњих, да су курс академиски свршили.

Кад положе шесто-месечни испит за инцинире у пољу (feld Jugeniere) поделе се официри у две категорије прве категорије, постају инцинирима у пољу, а друге иду на службу у трупу, задржавајући добивени ранг по свршетку друге године.

Главни надзор над академијом и школом односно науке води инспектор-класе, а тај је један од штабс-официра из комплекта академијског; овај има на расположењу и једног помоћника као свог заступника.

Службени надзор над школом води командант четни, такође штабс-официр из комплекта академијског.

За вршење инспекционе службе, као и за друге службене послове прикомандују се академији штабс, а школи само официри.

У академији предају професори помоћници и учитељи, у школи пак учитељи, који су сви, или војног или грађанског реда,

Осим тога има у академији официра, који се спремају за наставнике и зову се репетитори — повтора-
рачи. Састав — комплект — је инцинирске академије
и школе следећи:

Један* ђенерал мајор или ђенерал-лајтнант као
командант.

Састав трупе:

Четни командант (штабс-официр из инцинир- ске трупе).	1
Штабс-официра за надзор над официрима ака- демиским.	3
Официра за надзор у школи.	6
Официра као ученика академских.	45
Јуџкера „ „ школских.	126
Војника.	2
Економа.	1
Добошара.	2
Трубача.	2

Персонал учитељски.

Класе-инспектор (пуковник или ђенерал мајор).	1
Помоћник истог (штабс или официр)	1
Академских професора за 4 главна пред- мета (могу и ранга генералског бити).	4
Помоћника (штабс-или виших официра или цивилних).	5
Војених учитеља.	12
Грађанског реда учитеља неодређен број.	
Повторача (официра).	6
Библиотекара. 1	} из састава учитељског персонала.
чуvara музеја, а у исто доба помоћника библиотекарског 1	
управитељ хемијске- лабора- торије. 1	

www.unin

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Рачуновође прве класе.	2
Рачуновође друге класе.	1
За цркву.	
Свештеник (вероучитељ).	1
Послужилеља.	1
У Болници:	
Лекара.	1
Болничара.	3
У Канцеларији:	
Управитељ канцеларије (штабс-офицер).	1
Шефа канцеларија (секретара).	1
Књиговођа.	1
Касира и ађутанта.	1
Писара прве класе.	4
Писара друге класе.	4
Писара треће класе.	4

За администрацију.

Економ (офицер или цивилног реда).	1
--	---

Саобштавајући устројство инцинирске школе и академије у Русији, неможемо а да непроговоримо неку реч и о нашој војној Академији — артилериској школи —.

Наша је војена Академија заведена још у 1850-тој години, и њено устројство и до данас оста онако, као што беше у почетку. У њој се предавало и предаје за све редове војске и за ни један и скоро све једно и исто. Питомци кад сврше школски курс по оцени, мишљењу и предлогу једног јединитог човека — управитеља школе постају офнцири ма ког рода војске, непосећени готово ни у један.

Потребе при постанку њеном беху големе, и она за те прве и преко нуждне потребе и одговараше у неколико свом позиву; данас пак кад је подела рада и шпецијалност у истом признато за нешто најнужније и најсавршеније, и кад се само помоћу поделе рада шпецијалности неможе доћи до сигурног и извесног резултата, онда и школа ова каква је сада неможе давати шпецијалисте и спремне офицере: зато би по нашем скромном мишлењу од велике потребе и користи било, да се и код нас одпочне путем који ће нас до цељи довести, а и крајње је време да се исправимо у чему грешимо, како би могли доврши старима нашим одпочети задатак; то пак да постигнемо понајпреча нам је очврстана војска, која да буде таквом мора имати старешине сваког у свом шпецијалног и спремног.

Поделитемо школу нашу у нижи и виши курс, одвојмо предмете учења и имајмо једном специјалног артилеријисту, инцинира и ђенерал-штаб, да сваки своје поље специјално изучи, а награда за труд питомца не мора бити као што је у руској школи и академији, а корист ће са малом жртвом бити голема и неисказана за вас цело србство.

С. Љочић.

Аустријска правила за пешадију.

— из „војног зборника“ за год. — 1869.

У почетку прошле године изашао је први део ових правила т. ј. четно учење, а сада је изашао и други део, у коме је, баталијунско учење, основна тактична правила за дејствовање баталијуна у боју и за руковање пуком, бригадом и дивизијом. При

прописивању ових правила, аустријанци користили су се лекцијама из последњег рата; они су сада дали старешинама ваше самосталности но пређе, и усвојили су принцип независности чете у баталијуну, у след чега је и правило знатно с'ужено.

Ова нова правила врло су несложна и непотпуна. Обим њихов и сувише је скроман, свега 150 страна на 16-тини табака. Она су подељена на 4. дела: 1, Правила за смакнути строј, 2, За расипан строј и за дејствовање у боју, 3, Дејствовање пука, бригаде и дивизије, и 4, параде.

У новим правилима узето је за основ, да усавршење новог оружја није произвело никаквих стварних измена у тактици, но је само увећало значај топографског елемента, у след чега нужно је у боју обраћати особиту пажњу, да се што боље месношћу користи. Прописана правила неће бити од никакве вајде, ако старешине буду училе своје војнике слепом придржавању правила; они се морају јошт у мирно доба уверити да су ворме тек споредне ствари, а да је најглавније умети верно оценити месност. Ако се учења чине увек на равници, онда ће војницима сваки заклон изгледати као препрека а никако као средство за постижење цељи. Као потпуно обучена и за бој спремљена војска може се рачунати само она која је у стању маневрисати на свакој месности у потпуном поретку. Према овоме, старешине морају знати, да све оно што је опробано и израђено на равници, мора се на сваки начин израдити и на испресецаој месности. За ово најбоље је средство двоврстно маневровање, које у неколико даје појма о противнику и о данашњем начину војевања. Тако

исто од велике је важности и брижљиво упражњавање војске у расипном строју, који дозвољаје закљон до пресудног часа и који предупредује пре-времено харчење муниције, што врло ласно може навући несрећу. Тако исто нужно је да војска уме брзо прећи из маршевог у бојан поредак и да се уме користити паљбом целих одељења.

У боју војсци долази да врши све саме просте еволуције, и према томе и у мирно доба никад их не треба учити каквим неразумљивим и замршеним постројењима. Што се пак тиче старешина, они морају да уму брзо оцењивати месност и околности давати кратке и јасне заповести, и мирно и хладнокрвно следовати за извршењем њиховим. Ако старешина јошт за време мира, које је предуготовна школа за бој, научи своју команду мудро користењу месношћу, онда ће она и у боју потпуно одговорити свом позиву, и увек ће задржати нуждну хладнокрвност — овај најсигурнији залог успеха, који је у своје време награда војсци за све муке и губитке, који су нераздвојни од боја.

У прва два дела ових правила објашњена су сва постројења и прописана су правила за обучавање баталијуна и за његову употребу у боју. За обучавање баталијуна прописано је, да се почиње на равници, а свршава на мешовитој месности, без чега је врло тешко уверити војнике, да сваки строј зависи оа месности и од бојних услова, и да је строј само средство за постижење цели т. ј. јединства у дејствима. Баталијун је у самој ствари добро обучен тек онда, кад он уме дејствовати како у смакнутом тако и у расипном строју, јер су оба ова строја у

тесној међусобној свези. Расипан строј употребљује се за почињање битке, за заклањање крила и леђа, за приуговорлење јуриша и за заштићавање отступања. Смакнути пак строј употребљује се за довршење успеха, приуговорљеног ватром, за јуришање на одређену тачку и у опште за пресудна дејства.

Но како баталијун може дејствовати самостално а и у свези са другим одељењима војске, то при управљењима ваља увек оба ова случаја имати у виду. Напоследку, зарад обучавања баталијунских заповедника у командовању баталијуном у боју, ваља још и у мирно доба, саставити један баталијун из њих не колико, или ако то не буде могућно, онда престројавати баталијун за оваква упражњења у једну врсту.

Аустријски баталијун састављен је из 4. чете и строји се, у разврнути строј, у линију четних колона, у масу, — смакнута баталијунска колона — у просту или удвојену колону, простим или удвојеним редовима и у кару.

У разврнутом строју чете у почетку упражњења стају једна поред друге по реду, на растојању од три корака. Но доцније негледа се ни уколико на овај ред и оне се називају просто: десно-крилна чета десна средња, лева средња и лево-крилна

Бад је баталијун **на линију четних колона**, онда су чете на пуном растојању, имајући чела колона на једној линији. Средње чете могу се и примаћи једна другој и на шест корака, и овај строј зове се **линијска колона из средине**. Овај строј највише се употребљује зато: што је згодан за кретање, лако се развија, згодан је за јуришање и брзо може да се разаспе, а тако исто из њега може брзо

да се пређе у смакнути строј и у кару. Баталијунски заповедници нису ограничени у избору једнога или другог вида линијских колона, а могу по потреби смањити или увећати растојање између колона, или смакнути крилне чете у полу-баталијунску колону.

Маса — смакнута баталијунска колона — употребљује се изван ватре противникове и строји се из линије четних колона, постављених једна поред друге на шест корака.

У **простој баталијунској колони**, чете стају једна иза друге на девет корака. И овде је усвојен принцип самосталности чете и оне се називају: прелња чета, средња, до последње и последња.

У **удвојеној баталијунској колони** — колони из средине, сваки полубаталијун саставља засебну колону, међу којима је растојање од 3 корака; први полу-баталијун назива се „десна колона“, а друга — „лева“.

Из обе ове колоне може се брзо да развије фронт, а тако исто и прелазак на линију четних колона, и највише се употребљује под ватром противниковом.

У баталијуну постројеном у **просте** или **удвојене редове**, чете су једна иза друге; овај је строј особито нуждан за маршовање.

На команду „збор“ баталијун се увек строји у „масу“, а при кретањима у раширеном фронту, равнање је увек по „лево средњој“ чети.

За командовање баталијуном у смакнутом строју употребљује се гласна команда, а у расипном строју дозвољени су трубни знаци; Но баталијунски заповедник, на упражнењима у мирно доба, ваља поче-

шће да замењује команду са поруком преко ађутанта јер се ово и у боју као добро средство често упражњава. На упражнењима, баталијунски заповедници, нетреба да се баве око ситница, но ваља да мотре да чете извршују њихове заповести што је могуће брже и простије. Четница кад добију заповест или команду, одводе своје чете најкраћим путем на означено место. Њима је остављена што већа самосталност, па према томе они нетреба да гледају толико на ворме колико на саму ствар. Ако чета мора дуго стајати без дејства, четник заповеда да се стоји вољно и да се војници попправе. Сва четна постројења врше се брзим кораком, а баталијунска обичним. Увек ваља предпоставити проливника, па према томе користити се zgodним заклонима за време кретања, и увек се ваља тако поставити, како би се најмање трпело од ватре противникове; ако се нема zgodног заклона, онда заповедити војницима да полежу. У овом случају јашуће старешине не морају бити на коњима, али се увек морају налазити близу њих, те да по потреби могу одмах узjahати. При промени правца, кад су колоне на линији, четници одводе своје чете најкраћим путем, и строје се на линију по оној чети, која се командом назначи. Ако је пак при овоме баталијун у раширеном фронту, чете се могу предходно постројити и у колоне. Промена правца „маси“ врши се степенским заходењем чета или средством постројења редова и косог марширања.

За постројење колона на линију из раширеног фронта, командује се: „колоне на линију“ или „из средине колоне на линију,“ а за постројење фронта из колоне: „строј се,“ при чему у свакој чети онај вод,

што је на челу колоне, остаје на месту, други се строји у десно а трећи и четврти у лево.

За постројење „маса“ из раширеног фронда, командује се: „По н. чети строј масу,“ означена чета остаје на месту, и строји колону по трећем воду, а остале по оном воду, који је ближи означеној чети, и затим се чете смичу. Четве колоне на линију строје се у масу простим смацањем колоне.

При стројењу из „Просте колоне“ у „масу,“ сгане она чета, која је на челу колоне, средња се строји у десно, а допоследња и последња у лево.

Маса се развија по команди: „По н. чети строј се“ или „по н. чети на линију четних колоне,“ чете се одводе на линију, а у првом случају ома и фронт развијају.

За постројење „редова“ из раширеног фронта, или из линије четних колоне, командује се: „по н. чети редовима,“ и чете постепено полазе, почињући од прве — десно крилне. —

За развијање баталујуна, постројеног у редове, могу се у први мах постројити четне колоне, или непосредно из редова одвести чете на своја места и постројити фронт. Овако исто поступају и остале колоне.

Каре бивају: 1, **четне**, које се употребљују противу ненадног напада коњице, на баталијун постројен на линију четних колоне; у осталом, у овом случају неке чете могу дочекати нападачеву коњицу и у раширеном фронту. 2, **Полу баталијунске**, које подпомажу једна другу и које су врло zgodне за отступање. За постројење оваке каре, две четне колоне смичу се једна другој, затим први и други водови остају на месту, трећи заходе и образују стране а четврти леђа,

и 3, **Баталијунска кара**, која се врло згодно може да употреби при заједничком дејствовању неколико баталијуна на откривеној месности, и где би неколико четних кара стешњавале једна другу, а међутим нужно је да је баталијун у целини. Ова кара строји се увек из удвојене колоне: први водови обе чете остају на месту, задњи са предњима позадних чета образују стране, а остали леђа.

Паљба из смакнутог строја производи се и прекида по заповести баталијунског заповедника, али нигда целим баталијуном по сваком четом за се. При одређењу употребе паљбе, т. ј. плотунима, врстама или редовима, ваља увек имати за правило то, да се од паљбе добије највећа корист у пресудном часу, а никако нетрошити узалудно муницију. Врло су ретке пролике да се бој почиње паљбом баталијуском, јер обично бој започињу стрељци. По негда могу наступити прилике, да се производи паљба и из неразвијеног фронта, из колоне. Кад се распоређује чета за паљбу, ваља увек тражити заклона, и негледати толико на равнање; на послетку могу наступити и такве прилике, да се пуцајућа иза заклона чета престроји у једну врсту.

Кад и како ваља употребити **расипан строј** стоји до цељи, која се жели да постигне, и до месности: на прилику, ако баталијун дејствује у свези са другом војском, онда је довољно једно оделење расути у низ а остала задржати смакнуто; но ако он врши службу предводничку и може да рачуна на поткрепљење, онда може расути већи део баталијуна; а ако пак дејствује сасвим самостлно, онда му мора бити распоред врло брижљиво удеешен да имадне и нужне резерве.